

NAZANBEKİROĞLU
nun masalları

NUN MASALLARI

Nazan Bekiroğlu

HAT VE RASAT

Kaç zamandır yazmak istiyordu. Şimdiye kadar hiç kimsenin söylemediği şeyleri, hiç kimsenin söylemediği bir biçimde söylemek, yazmak istiyordu. Yazmak istiyordu da, kâğıt kâğıt, âherlenmiş kâğıdı eline alır almaz içinde bir yer bumbuz kesiliyor, aslında sımıcak olan o şey, bir türlü kâğıda akamadan yok olup gidiyordu.

9

Bütün gün, bütün gece ve bir bütün gün daha rasathanenin pencerelerinden semayı gözlemişlerdi. Zâtülhalâkların, lübnelerin, rub'uların doldurduğu salonlarda, irili ufaklı odalarda tam on beş rasit çalışıyorlardı. Kimbilir kaç yıldan beri onu bekliyorlardı, İstanbul semalarından geçmesini ve her şeyi aydınlatmasını. Zâtüssukbeteyninden ansızın onu görmüştü. Kocaman kuyruğundan etrafa ışıklar saçarak, doğudan batıya doğru ağır ağır yürüyordu. Önce onu görmüştü, sonra da onun ışığında kendisini ve her şeyi. Artık baş rasidin buyrukları, kâtibin iğreti tebessümü eskisi gibi sinirlerini bozmuyor, tam tersine hoşuna

bile gidiyordu. Kendi kendine, ne garip, demişti, demek bütün bir varlığı ve bu arada kendimi onun ışığında görebilmem gerekiymiş. Baş çizimci, ne buyurdunuz efendim, diye sorunca da, hiç, diye gülümsemişti, hiç ama her şey aynı anda.

10

Eve döndüğü zaman, köhnemiş basamakları çiftler çiftler çıktı. Karısı komşuda, çocukları sokakta olmalıydı. Kapının önünden bağırarak yoğurtçular, sıracılar geçti. Güneş ufkun üzerinden batmaya hazırlanıyordu. Aylardan mayıs, yıllardan binyüzyetmişaltı hicrî. Tamam, dedi kendi kendisine, onu gördüm. Onun ışığında bütün dünyam aydınlandı. Şimdi artık yazabilirim. Çünkü nasıl yazacağımı, hangi biçimde yazacağımı, şimdiye kadar Osmanlı âlimleri ve edipleri hiç kullanmamış olsa da hangi şekli tutturacağımı biliyorum. İçim sımıcak. İçim kıpır kıpır. İçim lâle tarlası. İçim faslı gül. Bu defa, kâğıdın üzerine düşmeden donuveren damlacıklara dönmeden içim, yazabileceğim.

Çok müstesna bir kâğıt olmalı diye geçirdi içinden. Köşe minderine oturdu. Santurlar dört bir yandan, denize çıkmalı odanın gizli köşelerinden içine doğru vurmaya başladılar. Pencere önündeki suda oynayan ışık tavana yansıdı. Bu, hem ay ışığıydı, hem de güneş. Bir yanda gurup vardı, bir yanda dolunay. Başka türlü olamazdı zaten, diye düşündü. Çok müstesna bir zaman bu. Rahlesinin önünde diz çöktü. Bir kâğıt çekti. Mühresini eline aldı. Duvarlardan, yıllar evvel yazdığı levhalar bakıp bakıp

gölümsediler. Her birinde gerçekleştiremediği o şeyi, bu gece gerçekleştireceğini bilerek içi içine sığmıyordu. Bu gece, dedi, nihayet yazacağım. Hiç kimsenin bilmediği şeyleri anlatacağım. Mühreyi kâğıt üzerinde gezdiriyordu. Sonra, dedi, onu, yazdıklarımı diğer insanlara okuyacağım. Kimbilir belki padişahımız efendimize de okurum. O zaman, içimden geçenleri yazabilince, başarabilince ruhuma kanat takmayı, var olacağım. Paylaştıkça çoğalacak, bölüştükçe varlığımın anlamını çözeceğim. Sağ dizini dikerek oturdu. Kamış kalemi eline aldı. Santurlar odanın dört bir yanından hâlâ vuruyorlardı.

Denizin hışırtısı sabaha kadar durmadı. Ve o, sabaha kadar, hiç durmaksızın yazdı. Ay'la güneş hâlâ aynı yerde, biri doğmak biri batmak üzere, aynı yerde ama yalnızca kendi âlemlerinde asılı kalmışlardı. Yalnızca kamış kalem cızırdıyor, yalnızca santurlar vuruyor, yalnızca gözlerinden yaşlar sızıyordu onun. Her harf, geçmiş yıllarda kalmış hattatlığının tecrübesiyle, içinde tuttuğu nefesin salıverilme ânında surete giriyor, onun ışığında gördüğü kendisini de sanki levhalara hat çeker gibi özenle biçimliyordu. Bir ara gülümsedi. Kimbilir, dedi, belki yıllar, çok uzun yıllar sonra bir başka yazıcı, hem ay hem güneş ışığına boğulmuş bir başka odada, şu an benim içimden geçenleri yazmaya kalkışır. Sabaha kadar hiç durmadı. Ve ömründe ilk kez, kendini bildiğinden bu yana ilk kez, akşamı da, yatsıyı da, sabahı da duymadı. Duymadığı için de namazlarını kılmadı.

Evvelâ, gelirken kapı önünde gördüğü filbahri çiçeğini anlattı. Sonra, her sene baharın ilk gülünü nasıl beklediğini, o gülü ilk gördüğünde çok büyük bir şeyler olmasını nasıl umduğunu. Sonra, sonra hanımleriyle gönlünün nasıl kanatlandığını. Sarayın has bahçesindeki nazlı, mağrur ve cimri, tek soğana tek lâle, lâle tarhlarını. Şakayık güllerini, karanfilleri. Bütün bunlar içinde bir has bahçeye dönüştü. Ömrünün ve baharın ve İstanbul'un has bahçesi bir defter doldurdu.

Arkadan onu insan kılan acılarını anlattı. Kendi çektiklerini ve başkalarının çektiklerini. Teker teker. Ölüm fermanı yazarken harflere nefes tutulmuyordu. Kendisinden, bir ölüm fermanı yazmasını istedikleri gün saraydaki hattatlığından nasıl ayrıldığını. Çocuğunu mahalle mektebine getirip götürün kalfanın ani ölümüyle o vakitler neden o kadar çok sarsılmış olduğunu araştırdı. Varlıklarında bunca yok iken, yokluklarında bunca var olan tanıdıklarını hatırladı teker teker. Böyle bir yığın acıyı bulup çıkardı ömründen. Bir defter de bunlarla doldu.

12

Sonra düşlerini anlatmaya koyuldu, masallarını. İnsan olmaya çalışan bir peri kızı tanımişti. Onu yazdı. Peri kızına, insanlık zordur, demişlerdi de o inat ederek, denemek isterim, demişti. İnsanlığın gereklerini yerine getiremezsem, o zaman süslü kanatlarıma, ışıklı dünyama dönerim yeniden. Peri kızı ilk gece, bir bedeni var olmuş olmanın sızılarını duymuş, ısınmak için odun toplamış, lâkin onları yavrusu hasta bir kadınla paylaşmıştı. Ertesi akşam, açlıktan ayakta duramayan bir ihtiyara, çalılıklardan topladığı aluç tanelerinin tamamını vermişti. Son gün, durmadan ve bağırarak tartışan bir karı-kocanın penceresi önünde durmuştu. Karı-koca çok gençtiler ve gerçeğin ne olduğunu tartışıyorlardı. Kadın, gerçek gönüldedir ve gözle görülmez, diyordu. Erkek ise, gerçek gözle görülür ve bedenleri doyurmaya yarar, diyordu. Az ötede Türkmen işi bir halının üzerinde henüz sekiz aylık bir bebek ağlıyordu. Hem acıkmıştı hem de seslerden korkmuştu. Onlara dönerek, gerçek bu değil mi, diye seslenmişti peri kızı. Ve insan olmaya hak kazanmıştı.

Yazdıkça yazıyordu hattat-rasıt. Sağ bileğinde ince bir sızı duydı. Hakkada mürekkep azalmıştı. Son deftere aşkını yazdı, bütün aşklarını. Sonra bütün sevinçlerini, kederlerini, erdemlerini, erdemsizliklerini. Yazdıklarını son bir kez gözden geçirdi. Oraya, minderin üzerine kıvrıldı, uyuyakaldı. Birazdan odanın kapısı aralandı. Yüzü çizgileriyle güzel bir kadın, karısı, yün bir battaniyeyi kocasının üzerine usulca serdi. Her ikisinin de yüzünde mutlu bir gülümseme vardı.

Padişahımız efendimize bir dilekçe yazmalıyım, diye düşündü hattat-rasit uyanır uyanmaz. Divan-ı Hümayun'un toplanacağı gündü, Bâb-ı Hümayun'un önüne gitti. Kapıcılar başlarında kocaman sorguçlarıyla bekliyorlardı. Büyük bir kalabalık vardı. Birden kalabalık iki yana açıldı. Padişah kır bir atın üzerinde göründü. Dilekçelerini vermek isteyenler yanına koştular. Bunların bir kısmı başlarının üzerinde yanan bir meşale tutarak, eğer adaleti yerine getirmezse kıyamette bu meşale gibi yanacağını ima etmek istiyorlardı. Hattat-rasit, hiç zorluk çekmeden nedense, padişaha yanaştı. Bu, onu ikinci görüşüydü. Gözlerinin, sararmış bir yüzdeki siyah gözlerinin ta içine bakarak, bu defterlerde hiç kimsenin daha evvel görmediği ve bilmediği şeyler var, dedi ve uzaklaştı.

Padişah, o gece, Saray-ı Âmire'nin, duvarları mavi çinilerle döşeli loş odalarından birinde, billûr kandillerden dökülen sarı bir ışığın altında sabaha kadar defterleri okudu. Haremin bir başka odasında, kadife tenli bir sıcak iklim güzeli, ipek döşekler üzerinde padişahı boş yere bekledi durdu. Ertesi sabah padişah emir buyurdu, hattat-rasidi saraya getirdiler. Huzura aldılar. Padişah, sıcak, sımsıcak nazarlarla hattat-rasidin gözlerinin ta içine baktı, yeşim taşı bir yüzüğün parladığı sağ elini uzatarak yanına gelmesini işaret etti. Defterleri bir defa da ona okuttu. Hattat-rasidin sesi sıcak, sımsıcak, seller, ırmaklar, yağmurlar gibi, ağızından dökülüyor, tek zerresi kaybolmadan, padişahın gözlerinden gönlüne akıyordu. Sonunda padişah tebessümlü bakışlarla ondan ne istediğini sordu. Hattat-rasit, bütün halkınıza okumak isterdim, dedi. Padişah, bunu, dedi, gerçekten istiyor musun. Yazdıklarını, bütün bu defterleri diğer insanlarla paylaşmayı? Onlarla paylaşmayı, böylece var ve çok olmayı mı ümit ediyorsun? Evet, diye cevapladı hattat-rasit. Padişah, seni ben anladım, yetmez mi, diye yavaşça karşılık verdi. Bir ben gibi anlayan daha çıkmaz sanırım. Hattat-rasit inatla ve gururla cevapladı. Hayır, sesi çok netti, bunlar onlar için yazıldı, bir kişi yetmez. Ben olsam bile mi, dedi padişah. Padişahın gözlerinin, her gün bir parça alınan zehrin etkisiyle artık iyice sararmış bir

çehrede canlı ve sıcak kalmış gözlerinin içine bakarak, sen olsan bile yetmez padişahım, diye cevapladı hattat-rasit. Padişah, elini tekrar kaldırarak, onun sağ omzunu okşadı ve peki, diye fısıldadı, peki.

Saray-ı Âmire ile Ayasofya ve Sultanahmet'in arası tıklım tıklım doluydu. Kadınlar, çocuklar, genç ve yakışıklı delikanlılar, serv-i hıramanlığını siyah ve ipek çarşafların bile örtemediği genç kızlar, kocamanlar, veliler, pirlere, yeniçeriler, dervişler, medrese öğrencileri, ulemanın ve üdebanın ak sakallıları, eli sazlı halk ozanları, hepsi hepsi oradaydılar. Hattâ Haremün gün yüzü görmemiş cariyeleri bile bir küme halinde gelmişlerdi. Işıklı ve hoş kokulu bir bahar günüydü, mayısın onyedisi. Hattat-rasit, padişahın geri aldığı defterleri koltuğunun altında, daha evvel Bâb-ı Hümayun'un önüne yerleştirilmiş yüksek bir kaide-nin üzerine çıktı. Gelirken, Sûr-ı sultaninin yakın pencerelerinden birinin arkasında, loşlukta, siyah bir sakalın çerçevelediği sarı, sapsarı bir çehrenin, sıcak siyah gözlerin kendisini dostane izlediğini fark etmişti.

14

Ey Osmanlı, diye ağzını açmak istedi. Aslında, siz, şimdiye kadar kendinizi, kendinizi aradan çıkarabildiğiniz nisbette ifadeye yeltediniz, diyecekti. Oysa şimdi ben, size salt kendimi göstereceğim, bunu şimdiye kadar hiç görmediniz, diye devam edecekti. Fakat boğazından sadece bir hırıltı yükseldi. Sesim benim değil, diye düşündü. Daha yüksek bir tonda başlamak için geniş bir soluk aldı, daha yüksek bir hırıltı yükseldi boğazından. En ön sıradaki güzel ve genç kızlar, kaytan bıyıklı Rumelili delikanlılar sessizce gülüştüler. Ağzını bir daha açıp kapadı hattat-rasit, karanlık, pek karanlık bir şey söyledi. Kalabalık şimdi hep bir ağızdan ve açıkça gülüyordu. Edipler sinirlenmişti, koca şairler öfkeyle kıpırdandılar. Bu ne terbiyesizliktir, diye söylendi içlerinden ak saçlı ak sakallı birisi. Bir kısım dervişler ağlamaya ve dövünmeye başlayarak, biz böyle çile, hücremizde dahi görmedik, dediler. Yeniçeriler ellerini palalarına atarak, bizi bu yüzden mi kışlarımızdan çağırdılar, diye homurdandılar, küffar

kapıda. Haremin gün yüzü görmemiş güzelleri, işveyle başlarını sallayarak, bizim Sümbül Ağa'nın anlattığı cin peri masalları bile bununkinden daha güzel, diye gülüştüler. En arka sıralardan itibaren birer ikişer çözülmeye başladı kalabalık. Sonunda hattarasıt, koca meydanda yalnız kaldığını fark etti. Hâlâ defterlerini okumaya çalışıyordu. Oysa, dedi hüzünle kendi kendine, bütün gece sabaha kadar defterimi padişaha okurken, sesim ne kadar güzeldi. Sesim ne kadar güzeldi ve her şey ne kadar güzeldi.

Sonunda defterlerini koltuğunun altına sıkıştırdı. Vakit öğleye yaklaşıyordu. Taş kaideden indi. Surda açılmış kafesli pencerenin önünden geçerken, kendisini hâlâ izleyen gözleri bir kez daha hissetti. Başını kaldırıp bakmadı, şansını yitirmişti. Seng-i ibretin önünden geçti. Taşın çatlaklarından koyu, kirli bir kan akıyordu. Rasathaneye gitmesi gerektiğini fark etti. Biraz evvel, kalabalığın ön sıralarındaki baş rasıdın ve arkadaşlarının sinirli sinirli uzaklaştıklarını görmüştü. Yol ayrımına geldiğinde rasathaneye değil, eve doğruldu. Basamakları yerinden oynayan merdivenlerden yukarı çıktı. Rahlesini, yazı takımını önüne çekti. Rastgele bir kâğıda uzandı. Kamış kalemini, Sürre alayıyla Mekke'ye gidip gelmiş koyu renkli mürekkebin içine daldırdı. Sesini, padişaktan başka hiç kimseciklere duyuramayan hattarasıt bir adamın başından geçenleri yazmaya başladı. Kelimeler, içinden sıcak, sımıcak, insan kanı kadar, gül mevsimi kadar, seller, yağmurlar kadar sımıcak, mühresiz kâğıdın üzerine dökülmeye başladılar. Gözlerinden sicim gibi yaşlar dökülüyordu.

KAYIP PADİŞAH

I

17

Mevsim birdenbire değişti. Çok uzun ve sıcak bir yazın ardından birdenbire güz geldi. Padişah, mavi gölgeli dairesinde yavaşça yerinden doğruldu. Boğaz'ın gri ve soğuk suları üzerinde kanat çırpın kuşlara bakarak, hoş geldiniz yağmur kuşları, diye mırıldandı, iimin hasretine hoş geldiniz. Siyah gözlerinin derininde bir yer serinleyerek gülümsüyordu.

Saray-ı Âmire'den uzakta, iki katlı evinin çıkmasında hattat-rasit, bir başka kıydan aynı suya bakıyordu. Kendisini padişahtan başka kimseciklerin anlamadığı hattat-rasit bir adamın öyküsünü yazdıktan sonra, evinden bir daha hiç çıkmamıştı. Günlerce rasathaneden haberciler gönderilmiş, eğer hemen zâtüssukbeteyninin başına dönmezse ve böyle, bir rasıdın hayşiyetiyle bağdaşmayacak münasebetsizlikte işlerle uğraşmayı hemen bırakmazsa, istifa etmiş sayılacağı kendisine defalarca hatırlatılmıştı. Ama o, kapıdan dışarı adım atamadığı gibi pen-

cerenin önünde dikilip kalmıştı. Biliyorum, diyordu, o da şu anda tıpkı benim gibi, bir başka pencereden ama aynı suya bakıyor. Onu şimdi görüyor ve seviyorum ve duyuyorum. Her akşam karaağalar, meşalelerle, soğuk taşlıklardaki camı isli kandilleri yakıyorlar ve padişahı onu çağırıyordu. Padişahımı buldum, diye düşündü. Daha ne isterim, ne isteyebilirim?

Yağmur kuşları suların üzerinde çığlıklar atarak uçmaya başlayınca, gitmeliyim, diye düşündü. Artık zamanı geldi. Hattat-rasit bir adamın öyküsünü koltuğunun altına sıkıştırarak loş bir kayıkhaneye önünden bir sandala atladı. Kayıkçı, aylar önceki garip törende hazır bulunanlardandı. Dilinin ucuna gelenleri söyleyip söylememekte tereddüt etti. Vazgeçerek küreklere asıldı. Saray-ı Âmire'nin bütün kapıları hattatın önünde alışılmadık bir kolaylıkla açılıyordu. Kimse, hiç kimse kimliğini sormuyordu. Padişah dairesinin önüne gelince, hiç kıpırdamayan kapıcıların durgun bakışları önünde kapıyı yavaşça iterek içeriye süzüldü. Padişah Boğaz'ın sularına bakıyordu. Başını çevirmeden, geldin mi, diye sordu usulca, geleceğini biliyordum. Hattat geldim, dedi, beklediğini biliyordum. Padişahın önünde diz çöktü. Ellerini kavradı ve öptü. Gerçeği gördüm dedi, gerçeği tanıyorum artık. Padişah tebessümlü ve derin gözlerle sağ yanını işaret etti. Gel, dedi, otur. Demek gerçeği tanıyorsun artık, diye devam etti. O nedir? Hattat yavaşça yerden doğruldu. Başını padişahın yüzüne doğru kaldırdı. Çehresi ne kadar sarıydı. Gözleri ne kadar sıcak ve derin. Benim gerçeğim sensin, diye fısıldadı, benim gerçeğim sensin ve padişahım, beni bir tek sen anlarsın. Sen beni tam anlarsın. Hiç boşluk kalmadan. Âşinamsın Hünkârım.

Padişah gülümsedi. Yeter mi, dedi. Yeter, diye cevapladı hattat. Beni anla, bana vâkîf ol, beni oku. Sesim sana ulaşsın, sende çoğalayım, sende yankılanayım, sana ilişeyim, sana değeyim. Gör beni. Bil ve sev. Daha ne isterim, ne olsun daha? Padişah, sen, dedi, evet, ne istersin daha? Ama bana yeter mi? Hattat sustu, anlamıştı. Sesi yine çok güzelleşmiş, bakışlarına garip bir parlaklık gelmişti. Padişaha uzun uzun, kendisini ne kadar iyi anladığı-

nı, tıpkı bir bütünün iki yarısı gibi birbirlerini tamamladıklarına ve tamamlayacaklarına dair inancının tam olduğunu anlattı. Sellar, sular gibi konuşuyordu. Padişahın bakışlarında suskunluk vardı. Akşam iniyordu.

Kapı yavaşça aralandı. Kara, kapkara bir ağa, kandilleri yakmak için gelmişti. Hattat tam o anda uzun cümlelerinin sonunu getirmiş ve müsaade buyur tanışın olayım, vâkıfın olayım sultanım, diyordu. Aç gönlünün örtülerini, göster bahçelerini bana hünkârım, diyordu. Karaağanın billûr kandillere uzanan zavallı ve aciz eli bir an titredi. Köşkün çini duvarları sarı ve titrek bir ışıkla aydınlandığı anda kapı tekrar aralandı. Üç cariyeye akşam yemeğini getirmişti. Üçünün de yüzleri açıktı ve en arkadaki bir rüyaya benziyordu. Hattat, mahremiyetine tam emniyet edilmiş olmanın bilgisi ve ağırlığı altında, Allah'ım, diye mırıldandı duyulur duyulmaz bir sesle. Allah'ım beni utandırma. Bana onu, padişahımı taşıma gücü ver. Onun muhtevasına en uygun karşılık olayım. Ne bir eksik ne bir fazla kalayım. O esnada cariyelerin en arkadan geleni, o, rüyaya benzeyeni de, hattatı görmüştü, bu güzelliği. İpek kirpiklerinin gölgelediği gözlerinden bir ışık yükseldi ve bütün odayı kapladı. Hattat kayıtsız kalamadı, gözleri kamaşmıştı. Sonrasında, ikisi de başlarını öne eğdiler.

Sofrada sudan başka her şey vardı. Hattat çok susamıştı fakat istemeye utanıyordu. O gece hiç uyumadılar. Hattat sürekli anlatıyordu. Sabah ezanları okununca aynı ibriklerden aynı gümüş leğenlere dökülen aynı suyla abdest aldılar, aynı ipek seccade üzerinde namaza durdular. Namazdan sonra hattat dayanamadı. Hünkârım, dedi, susadım çok susadım. Padişah, biliyorum, diye cevapladı, biliyorum. Ben de çok susadım. Kapı aralandı, cariyeye gülkurusu saten giysiler içinde ve yine bir rüya gibi içeri süzüldü. Elinde altın bir tepsi vardı ve iki bardak buğulu, serin su. Padişahattan sonra hattatın önünde eğildi. Hattat neredeyse susuzluğunu unutuyordu. Cariyeye çekilip de aynı anda başladıkları suyu ayna anda bitirince padişah, şimdi, dedi, söyle bana, biraz evvel namazda, biraz evvel su içerken aynı şeyleri

mi yaşadık? Bu kadar aynı şeyleri paylaşabileceğimize inanıyor musun? Hattat, şüphen mi var Hünkârım, dedi. İçinde bir yerde kendisinden habersiz bir gül fidanı yeşeriyordu.

Günün ilk ışıkları dökülmeye başlayınca kapı aralandı. Aynı karaağa kandilleri söndürmek için gelmişti. Padişaha endişeyle karışık bir suskunluk içinde bakıyordu. Çocukluk saatlerinde ömürlerinin çizgileri kesişmişti. Ondan beri padişahın her ânına, her duygusuna vâkıftı. Bir gölge gibi onu görüyor ve biliyordu. Oysa padişahı onu hiç görmemiş ve bilmemişti. Padişah, hattatın mor gölgelerle silikleşen yüzüne bakıyor ve beni sen bilemezsin, diyordu. Hattat ise inandırıcı olmasına çalıştığı bir sesle, göster kendini bana Hünkârım, diye yalvarıyordu. Onu taşıyacak kabiliyet bende var. Göster, okut defterlerini bana. Sesinde dayanılmaz bir güzellik ve kalıcılık vardı. Yalnızlık hükmüyle eğitilmiş başkaldırı teklif ediyordu. Padişah bu sesin büyüüne daha fazla dayanamadı ve sonunda peki, dedi, peki. Bütün defterlerimi sana yarın akşam göstereceğim. Bütün bir gece, sabaha kadar.

20

Ona bulutlarını anlatacaktı. Her akşamüzeri Boğaz sularına gölgelerini dökerek geçen pembe bulutları. Daha küçücük bir şehzade iken, kafes arkasında Habeşî bir çocukla oynadıkları oyunları. Cenneti nasıl bulutların arkasında düşlediklerini, bulutlara bakarken kaç kez çıldırmanın eşğine geldiğini fark ettiğini. Sonra hattata, sen diyecekti, bu bulutların ait olduğu ülkeyi biliyor musun? Biliyorsan göster bana, hasretim dinsin. Çocukluğunda yine, koca sarayın kaç kez ağladığına gizli gizli şahit olduğunu da anlatacaktı. Kaç kez soğuk sabahlara, taş duvarların ve esmer koridorların, zamansız salâlarla açıldığını. Acılı saraydan sessiz sedasız, irili ufaklı tabutların sürü sürü çıktığını kaç kez gördüğünü. Nur yüzlü ve ak sakallı ihtiyarlar tarafından gasledilirken, her nasıl olduysa, bir köşeden seyrediverdiği mini mini ve mosmor kesilmiş bedenleri. O ihtiyarlardan birinin gözlerinde beliren iki damla yaş. Kardeşinin göğsündeki siyah benin yerinde kocaman bir kan pıhtısı belirmediğini ve berrak suyun o kan pıhtısını alıp götürdüğünü. O günden sonra bütün taşlardan, du-

varlardan kirli ve hiç kurumayan bir kanın sızdığını gördüğünü. O sızıntının hiç durmak bilmediğini ve bunu bir tek kendisi gördüğü için bütün rüyalarının kâbusa dönüştüğünü. Hattat onu anlayacaktı. Çünkü buna kabiliyeti vardı.

Rüyalarını ah, hep dilsiz cellâtlar ikiye bölmüştü, nazlarını, mahmur uykularını. Kimi zaman kendisini kan ve ter içinde kâbuslarından atarken, kandilleri yakmak ya da söndürmek için orada bulunan Habeşî bir çocuğun kederli ve sevecen gözlerini fark ederdi. O gözlerde kan ve kine eğilmiş koruyan, gözetken bir bakış olurdu. O bakışı anlatacaktı hattata ve bana o bakışın bir eşini ver, diyecekti. Sonra kâbuslardan rüya iklimlerine dönüşen sanrılarını sıralayacaktı. Terkedilmiş bir hamamın gölgeli sularında yıkanan kumral ve uzun saçlı bir peri kızının güzelliğini, onu ilk kez gördüğü o gün, gözlerine bir türlü inanamamış olduğunu sadece uzaktan görebildiğini ama garip bir biçimde berrak kahkahalarını duyduğunu ve onun benzerine gerçek hayatta asla rastlamadığını. Ve gerçek hayatın içinden bir kadına o duygunun bir eşini asla duymadığını.

Sonra yıldızlarına sıra gelecekti. Yıldızlarına, onların lacivert sema üzerinde doğudan batıya doğru baş döndürücü bir süratle akışlarını anlatmaya. Onların birbirine göre durumlarını, bunların kendisine neler söylediğini anlayabilmek için ne kadar çok çalıştığını hattata söyleyecekti. Sonra bir gün bu yıldızların kendisini, kaza ölümüne karşı dikkatli olması için nasıl uyardıklarını ve bunun üzerine yıldız bilgisinin yanı sıra bir de tıp ilmine merak sardığını. Bunu halkı hiç anlayamamıştı ve hoş görmemişti. Ama hattat onu anlayacaktı. Vücudunu zehre karşı korumanın yollarını araştırırken her gün küçücük bir parça zehir alarak bir nevi dayanıklılık oluşturduğunu. İşte, diyecekti, gül pembesi tenim bu yüzden böyle sarıdır. Her sabah aynada gördüğü bu çehrenin kendisini de acılandırıldığını hattattan gizlemeyecekti. Hiçbir şeyi. Hattatın benzi gül rengi idi. Sakalina tek tük kırlar düşmüştü, gözleri ise birer mavi ayna. Sonra Arz odasının iç kubbe kenarına işlenivermiş bir gül buketinin rengi-

nin tıpkı kendi çehresi gibi günden güne nasıl soluverdiğini fark ettiğini, kalemkârlara, onu onarmaları için asla müsaade etmediğini. Ona gül buketini gösterecekti.

Daha başka gösterecekleri de vardı. Frenk elçisinin gönderdiği porselen saatin sarkacında dans eden küçük balerini, harem taşlıklarında eriyerek yanan koca kandillerin gözlerini. Acıyı gösterecekti, azabı, korkuyu. Hüznü, ölümü ve başkaldırısızlığı. Kementleri, palaları ve cellâtları. Ve incili beşikleri, incili beşikte uyuyan gül goncası şehzadelerini. Hiçbirine kıymayacağını anlatacaktı ve bunu bir gün tarihlerin mutlaka yazacağına dair inancının sonsuz olduğunu. Tarihlerin bunu mutlaka yazacağı çok uzun zamanlar sonra, dış görünüşü kendisinininkine benzemese de esasen kendisine benzeyen, hiç olmazsa, hiç olmazsa bir tek kişinin onu anlayacağını ümit ettiğini, buna samimiyetle inandığını. Yalnızlığı gösterecekti hattata. Kalabalık arasındaki yalnızı. Ölümü sevebilmenin eğitimini. Izırabı gösterecekti. Gözyaşı ve kanı. Ter ve aşkı sonra. Aşkı ve güzelliği. Kalıcı olmayan geçici ve anlık aşkı. Hattattan bir tek şey isteyecekti. Kalıcı olanı.

II

Hattat eve geldiği zaman, karısı kendisini endişeli bakışlarla süzdü. Nerede olduğunu sormadı ve biraz uyuması için üzerini örttü. Kocasının yüzünde o güne dek görmediği bir ışık dolaşıyordu fakat huzursuz bir uykuyu yüklenmişti. Hattatın, rüyasında, bedeni ikiye bölünmüştü ve bir yarısı diğerini kovalıyordu. Birden kendisini bir gül fidanının dibinde buluyor ve nihayet bedeninin parçaları birleşiyordu. Uykudan sıçrayarak uyandı ve hayrolsun dedi, hayırlar olsun. Sonra her şeyi unutarak hafifçe gülümsedi. Bu akşam hünkârıma gideceğim. Ülkemin padişahı, kalelerimin fatihi, bu defa bana kendi kapılarını açacak, kendi burçlarını gösterecek. Kendi güzelliğinde onun, yok olacağım. Farklı bedenlerde aynı bir ruha dönüşeceğiz. Hünkârım bana defterlerini gösterecek. Sultanım, padişahım. Kalıcı ve saf olanım.

Akşam iniyordu ve santurlar yine dört bir yandan vurmaya başlamışlardı. Hattat-rasit yerinden doğruldu. Kaç zamandır rasathaneye gitmediği için baş çizimcinin çarpık tebessümüyle ardından neler söylemiş, baş rasıdinsa gürleyen sesiyle nasıl bağırmış çağırılmış olabileceğini düşünerek tekrar kendi kendine gülümsedi. Aynı kayıkhaneden aynı kayıkçıyla karşıya geçti. Sakalını gül yağıyla ovmuştu ve sarığının kıvrımları arasında pembe bir gonca vardı. Kayıkçı ona bir garip bakıyordu. Saray-ı Âmire'nin koca kapıları bu defa sımsıkı kendi üzerine kapalıydı ve hiçbir yerden ışık sızılmıyordu. Hattat içeri nasıl girebileceğini düşünerek ürperdi. Dışarıda kalacak olma korkusu gönlüne dayanılmaz bir ağırlık veriyordu. Birden yan kapılardan biri yavaşça aralanıverdi. O, bir rüyaya benzeyen cariyeye, gülkurusu ipek hişirtıları arasından elmas bir gecenin parıltılarıyla bakıyordu. Buyurun diye fısıldadı, beni Hünkâr gönderdi. Hattat, sarayda bu gibi işlere kadınların bakmadığını biliyordu, şaşırılmıştı. Bir şey söylemek için başını çevirdi.

Pınarlarında birer damla yaş parlayan bu gözlerin gecesi karşısında dili tutuldu, ne söyleyeceğini unuttu. Elini yavaşça kaldırdı. Helâlinden başka hiç kimseye değmemiş bu eli, o iki damla yaşı silmek niyetiyle uzattı. Cariye, bir beyaz kuşa benzeyen bol yüzüklü elini hattatın esmer eline sıkıca sararak, sarayın bilinmez dehlizlerinden bilinmez odalarına doğru çekiverdi.

O gece sabaha kadar hattat-rasit, gönlünün macerasından, ruhunun yangınından cariyeye

bahsetmek istedikçe; söylemek, anlatmak, sesini duyurmak istedikçe, kız onu susturdu. Sabah ezanları okunurken yavaşça, Hünkâr seni bekliyor, diye fısıldadı. Sesinde garip bir üstünlük duygusu vardı. Hattat-rasit, benim padişahım sensin, diye ağıladı, padişahım ve gerçeğim.

Saray-ı Âmire'nin iç avludaki köşklerinden birinde padişah, karaağalardan biri billûr kandillerdeki ışığı söndürürken ve yağmur kuşları kanatları değecek kadar yakın suyun üzerinden uçuyorken, Boğaz'ın gölgelerine bakıyordu. Bulutlar, görüntülerini serpererek suyun üzerinden geçiyorlardı. Karaağa alçak bir yer masasının üzerinde istiflenmiş, meşin kaplı defterlere biraz hüznle, dahası garip bir sevinçle baktı. Padişah yavaşça başını çevirdi. Onu ilk defa görmüştü. Al, dedi usulca, hepsi senin olsun. Sonra su getir dedi, havlu getir. Yavaşça namaza doğrudu.

İRİ KARA BİR LEKE

Bütün bir geceyi ruhunu göstermek üzere kendisini bekleyen padişah yerine gece rengi gözleri olan cariye ile geçiren hattat, sabahın ilk ışıkları mavi camlardan odaya süzülürken acıyla gülümsedi. Baktıkça, cariye içinde yenileniyor ve hattat her defasında onu yeniden görüyormuş duygusuna kapılıyordu. Adın ne, diye sordu, kız fısıltıyı andıran bir sesle, kulunuz, diye cevapladı. Bu sesteki eda hattatı yaralamıştı. Kimin kul, kimin sultan olduğunun artık farkında, buruk bir tebessümün arkasına sığındı. Kendinden nefretin azabına zor tahammül edilebileceğini biliyordu. Yerinden doğruldu. Duvardaki aynanın derinliğinde kendisini gördü. Güzeldi. Çok güzeldi. Hayret edilecek kadar güzelleşmişti. Beni böyle güzelleştiren nedir, diye düşündü. Cariye şimdi açıkça gülümsüyordu ve yanakları pembeleşmişti.

Hattat, eve gitmeliyim, diye geçirdi içinden. Yazacağım çok şey var. Ve yazdıklarımı mutlaka sana okumalıyım. Eve gelince yorgun bedenindeki revnakle basamakları yine ikişer ikişer çık-

tı. İçindeki gül fidanının kökleri çok derinlere doğru uzanıyordu. Aşkı yazacağım, diyordu. Aşkı ve gençliği ve güzelliği. Her zamanki köşesinde rahlesini önüne çekti. Santurlar, dedi birazdan çalmaya başlarlar nasılsa ve suyun ışığı odanın tavanını taçlandırır. Ne santurlar çaldı, ne su ve ışık tavanı taçlandırdı. Ama o yazıyordu. Dudağında mağrur bir tebessümle, aşkı ve gençliği zapt etmiş olmanın kibriyle yazıyordu ve yazarken hiç ağlamıyordu. Ne yazdığının o da farkında değildi. Kapı aralandı. Yüzü çizgileriyle güzel karısı, elinde porselen bir kâse içinde hoş kokulu bir çayla içeri girdi. Kâsenin parlak mavisi hattatı derinliğine çekti. Çayın kokusu bütün odayı sarmıştı. Uzak iklimlerinin portakal çiçekleri, hattata cariyeyi hatırlatıyordu. Karısı, ne kadar güzelsin ama neden bu kadar güzelsin, dedi. Hattat cevap vermedi. İçindeki bir şeyi yakalamaya çalışarak sürekli yazıyordu. Yazdıklarını bir araya getirip birbirine tutturarak yastığının altına koydu ve oracıkta uyuyuverdi. Karısı yün bir battaniyeyi hattatın üzerine örterken kocasının yüzündeki ışığın aydınlığında, yastığın altından kayan yazılara baktı. Siyah, siyah ve kocaman bir leke kâğıt tomarının bütün yüzünü kaplamıştı.

İrkilerek aynaya doğru ilerledi. Gözlerini korkuyla kaldırdı. Başörtüsünü hafifçe sıyırdı. Siyah saçlarının arasında beyazlar parlıyordu. Gözlerinin altında, yanaklarında ve alnında çizgiler belirmişti. Birden kendisini, daha evvel hiç görmediği ve hattat-rasıt olduğu söylenen bir adamın odasında onun helâli olarak bulduğunu ilk geceyi hatırladı. İkimiz de ne kadar güzeldik, diye düşündü. İkimiz de ne kadar güzeldik. Bir zamanlar hattatın birer mavi aynaya benzeyen gözlerinin derinliğinde, çektiği hattın yankısını gördüğünü düşündü. Ve her akşam rasathane dönüşünde görmeyi o kadar çok arzu ettiği halde kocasının gözlerinde bir türlü göremediği kendi kadınlık pırıltısını. Çok zaman doğudan batıya doğru akan bir yıldız olmayı arzuladığını, doğudan batıya doğru akmak ve kocasının dünyasında ne varsa hepsine tek başına yetebilmek istediğini hatırladı. Aynanın derinliğinde şimdi bütün çizgilerinden sıyrılmış ve adamakıllı güzelleşmiş bir çehre kendisine gülümsüyordu. Şaşılacak derecede kendisine benzet-

tiği bu çehre aynı zamanda şaşılacak derecede de kendisinden farklı görünüyordu. Kucağında bir bebek vardı. Yanı başında da saçları derinden kırılmış küçük bir efendi. Aynadan yayılan ışığın etkisiyle gözlerini hafifçe kırıştırdı. Tam orta yere bir bulut yerleşmişti. Gönlünü gördü. Gönlünde hattat vardı. Hattatı gördü aynada. Hattatın gönlünü gördü. Hattatın gönlünde cariye vardı.

Yavaşça geri çekildi. Mavi renkli porselen kâseye portakal çiçeği kokulu berrak çaydan biraz daha doldurdu ve uyumakta olan kocasının yanına, yere diz çöktü. Elini yavaşça kumral sakallarında gezdirerek onu uyandırdı. Hattat, çayı hiçbir şey söylemeden yudumladı ve tekrar rahlesinin başına oturdu. Kamış kaleminin cızırtısı garip bir şekilde sessiz ve üstelik ışsız olan odayı tek başına buyruğu altına alıyordu. Hattat ışsızlığa aldirmeden yazıyordu. İçinde bir noktada çok güzel bir şeyin var olduğundan emin olduğunu düşünerek sürekli yazıyor ve kendi kendisine içindeki o çok güzel şeyi bulup çıkarması gerektiğini tekrarlıyordu. Mavi renkli bir güzellik tahayyül ediyordu içinde. Yazdıkça içinde o noktaya yaklaşıyordu. Ama yazdıkça kalemini yumuşacık, incecik kâğit üzerinde sürükledikçe, harflerin ucunu özensizce ama alışılmış güzellikle çektikçe, tuttukça nefesini, cariyenin hayaliyle sürüklendikçe kâğit üzerinde, siyah bir noktanın içinde büyüdüğünü, çoğaldığını, arttığını fark ediyordu ve kendisine nasıl olup da bunu daha evvel fark edemediği için içerliyordu.

Yazdıkça yazdıkça, karısının biraz evvel kâğitlerin üzerinde gördüğu ama kendisinin fark edemediği o siyah nokta içinden çıktı, bembeyaz kâğitlerin üzerine sessizce dökülüverdi, yerleştii ve hattat onu gördü. Kâğitler acı çekiyordu ve karısı yanı başında dimdik ve sessiz duruyordu. Hattat, karısının ayaklarına kapandı ve beni affet beni affet, diye ağladı. Kadın, hattatın birer alev gibi yanan gözlerini, ateş gibi yanan yanaklarına dökülen gözyaşlarını yer yer nasırlaşmış elleriyle sildi. Hattatı gönlünün üzerine bastırarak, affım senin, dedi. Bu, büyük oğlum için.